

Sonja Haustein, Mette Møller

Bilisters vejvrede

Sammenhæng med individuelle karakteristika samt opfattelse af årsag og motiv bag andres vejvrede

Agenda

- Baggrund
 - Om vejvrede
 - Om RELAX projektet
- Metode
- Resultater
- Konklusioner

Kilde: Colourbox

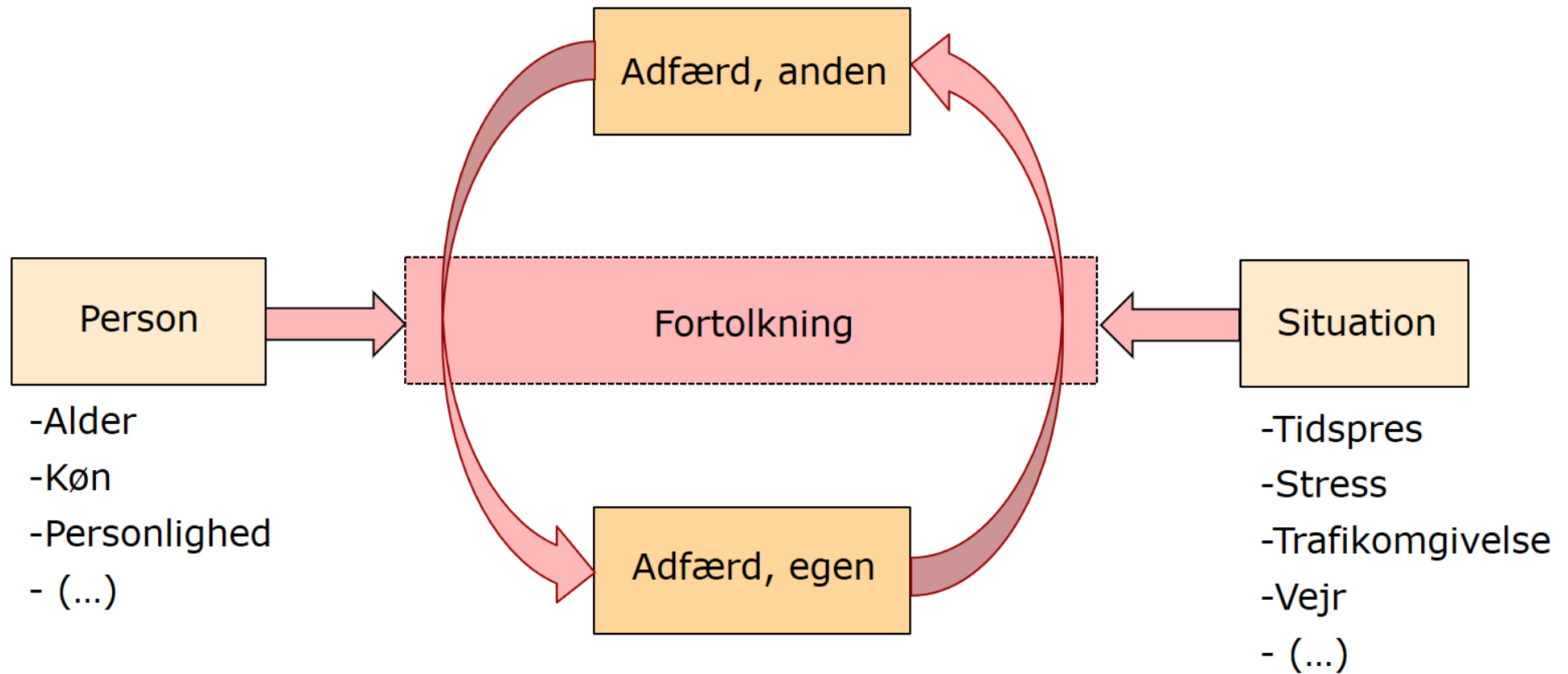
Vejvrede

- Vrede er en vigtig følelse positive konsekvenser, hvis udtrykt på en moderat og konstruktiv måde
- *Men*: vrede i trafikken er en sikkerhedsrisiko
- Vrejvrede er et stigende problem i Danmark (Møller & Haustein, 2018)
- Fører ikke kun til ubehag, men relateret til aggressiv kørsel og øget risiko for at blive involveret i en trafikulykke (Kaiser et al., 2016; Wickens et al., 2016; Zhang & Chan, 2016)

Kilde: Colourbox

Vejvredes opståen og udvikling

RELAX

Formål:

Udvikle og evaluere et træningsprogram der kan hjælpe trafikanter til:

- mindre fjendtlige fortolkninger af andre trafikanters adfærd
- mere konstruktive adfærdsmæssige reaktioner

Varighed:

24 måneder (1. april 2018 – 31. marts 2020)

Projektteam (DTU):

Sonja Haustein, Mette Møller, Liva Abele, Ragnhild Holgaard, Sandra K. Krogh Andersen

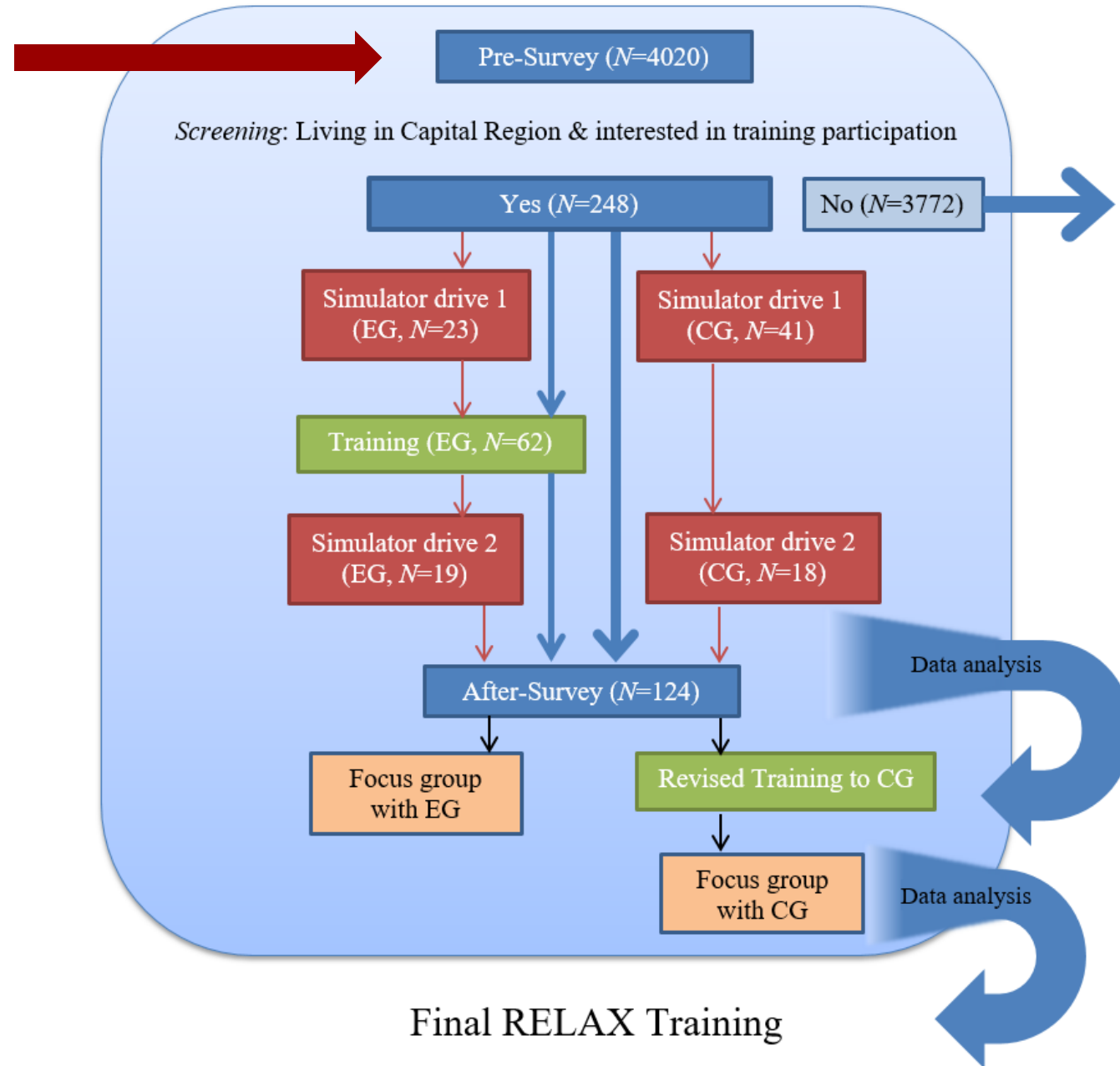
Støttegruppe: Rådet for Sikker Trafik, Dansk Kørelærer Union, FDM, Rigspolitiet, Cyklistforbundet

Med støtte fra

TrygFonden

Kilde: Colourbox

Formål med pre-survey

- Rekruttering af deltagere til forsøgsprojekt
- Mere viden om opfattelsen af vejrvede
- Afdække sammenhængen mellem individuelle karakteristika og vejrvede blandt bilister:
 - demografiske faktorer
 - personlighedstræk
 - fortolkningen af andre trafikanters vrede

Metode: procedure og deltagere

- **Online survey**
 - Link delt på sociale medier og med hjælp fra støttegruppen (mest relevant mht. dataindsamling: Rådet for Sikker Trafik, FDM, Dansk Kørerlærer Union)
 - Januar-februar 2019
- **Stikprøve:**
 - 4020 deltagere; alle med kørekort
 - 66% mand, 34% kvinder
 - Alder: 17-89 år (M = 49; SD = 16)
 - 52% mellemlang eller lang videregående uddannelse
 - 92% kørekort længere end 3 år

Metode: Spørgeskemaets indhold

- **Demografi**
- **Opfattelse af vejvrede**
- **Personlighed** – baseret på *Brief HEXACO Inventory* (BHI, De Vries, 2013)
- **Kørestil** – dimensionerne ”overtrædelse” og ”fejl” fra *Mini-DBQ* (Martinussen et al., 2013)
- **Vejvrede** – baseret på en kort version af *Driver Anger Expression Inventory* (DAX-short, Stephens & Sullman, 2014) oversat til dansk (Møller & Haustein, 2017)
- **Årsagen til andres vejvrede** – 10 spørgsmål, der er udviklet baseret på tidligere undersøgelser (Britt & Garrity, 2006; Møller & Haustein, 2018; Yagil, 2001)

Opfattelse af årsag og intention bag andres vredesudtryk (principle component analysis)

	ekstern, fjendtlig	ekstern, ikke-fjendtlig	intern
De gør det for at genere mig	0.78	0.02	0.05
De tror, at jeg er ude på at genere dem	0.62	0.09	0.37
De tænker kun på egne behov og viser ikke hensyn	0.59	0.42	-0.15
De oplever glæde ved at hidse mig op	0.66	0.09	0.09
De er stressede	-0.03	0.82	0.19
De har haft en dårlig dag og bruger mig til at afreagere på	0.18	0.76	0.19
De kan ikke styre deres vrede	0.48	0.54	0.11
De blev forskrækkede	-0.31	0.21	0.69
De vil meget tydeligt vise mig, at jeg har lavet en fejl	0.32	0.07	0.65
De misforstår min hensigt i situationen	0.19	0.16	0.70

Resultater: Opfattelse af vejvrede

- 33% af deltagere opfatter vejvrede “i høj grad” eller “i meget høj grad” som et problem
- 20% bliver “ofte” eller “meget ofte” vrede over andre trafikanters adfærd i trafikken
- Når personen har været udsat for andre trafikanters vejvrede (fx verbalt, med fagter eller med deres køretøj) tænker:
 - 5% slet ikke på episoden efterfølgende
 - 54% på episoden i kort tid
 - 41% på episoden på resten af turen eller længere

Sammenhængen mellem individuelle karakteristika og vejvrede (regressionsanalyser)

	DAX: konstruktiv		DAX: total aggressiv	
	Beta	<i>p</i>	Beta	<i>p</i>
Alder	0.10	***	-0.09	***
Køn	-0.05	**	0.04	**
Ærlighed-Ydmyghed (Honesty-Humility)	0.05	**	-0.04	**
Emotionalitet (Emotionality)	-0.01		0.01	
Extraversion	0.03	*	0.04	***
Venlighed (Agreeableness)	0.24	***	-0.21	***
Samvittighedsfuldhed (Conscientiousness)	0.01		0.02	
DBQ – Fejl	-0.01		0.06	***
DBQ – Overtrædelser	-0.14	***	0.48	***
Årsag/intention: Modpart, fjendtlig	-0.12	***	0.17	***
Årsag/intention: Modpart, ikke-fjendtlig	0.15	***	-0.06	***
Årsag/intention: Delvist egen fejl	0.18	***	-0.02	
<i>R</i> ² (adjusted)	.21		.41	

p* < .01; *p* < .001

Konklusioner

- Vejvrede er en problemstilling, der optager mange mennesker
- Vejvrede kan være en kilde til kognitiv distraktion længe efter selve episoden
- Sammenhæng mellem personlighed, opfattelse af årsag til vejvrede og overtrædelser
 - Når trafikanter tillægger andres adfærd en aggressiv intention, udviser de mere aggression
 - Personer reagerer mere konstruktivt, hvis de opfatter deres egen adfærd som delvist medvirkende til konflikten
- RELAX træning fokuserer bl.a. på at se situationen fra en anden vinkel og at finde alternative forklaringer på andres ”dårlige” adfærd

Næste skridt

- Effektmåling af RELAX træning (efter-survey, simulatorforsøg)
- Udvikling af den endelige version af træning baseret på resultater fra survey og fokusgrupper
- Workshop om implementering af træning i praksis
- National og international formidling

TAK!

DTU Transport
Transportpsykologi
Sonja Haustein
sonh@dtu.dk

Kilde: Colourbox